

Caseta 10. Vulnerabilități structurale ale sectorului companiilor nefinanciare din România

Vulnerabilitățile structurale ale sectorului companiilor nefinanciare sunt: (A) numărul ridicat de firme subcapitalizate, (B) disciplina laxă la plată, (C) ponderea mare a firmelor cu risc climatic ridicat și (D) ponderea scăzută a sectoarelor cu nivel mare de tehnologie sau de cunoaștere. Aceste vulnerabilități sunt de natură a amplifica efectele negative ale crizei curente și îngreunează revenirea postcriză a sectorului. Mai mult, acestea limitează posibilitățile de dezvoltare a economiei și implementarea de reforme economice.

A. Numărul ridicat de firme subcapitalizate

Sectorul companiilor nefinanciare din România este caracterizat de un număr ridicat de firme cu deficiențe importante de capitalizare. În anul 2019, numărul de firme cu valori ale capitalurilor proprii sub limita reglementată era de 244,1 mii, reprezentând 35,4 la sută din numărul total de companii nefinanciare. Necesarul de capitalizare pentru aceste firme este estimat la 154,6 miliarde lei. Dintre companiile subcapitalizate, cele mai multe (97 la sută) au raportat capitaluri proprii negative. Această vulnerabilitate are implicații semnificative asupra disciplinei la plată (multe dintre aceste firme înregistrând restanțe substanțiale față de partenerii comerciali și/sau față de bugetul de stat) și asupra accesului la finanțare.

B. Disciplina laxă la plată

O altă vulnerabilitate importantă este disciplina la plată laxă și guvernarea corporativă slabă. Aceasta este o consecință directă a numărului ridicat de companii subcapitalizate. Rata datoriilor comerciale restante se situa înainte de izbucnirea pandemiei la 15,2 la sută, respectiv la 16,1 la sută în cazul IMM (la finalul anului 2019). Aproximativ 55 la sută din volumul restanțelor din anul 2019 era generat de companiile cu capital sub limita reglementată. Un alt aspect relevant al disciplinei la plată este finanțarea companiilor în mare măsură prin credit comercial (17,3 la sută din pasivul acestora). Disciplina la plată a companiilor poate fi întărită printr-o mai bună aplicare a Legii nr. 72/2013, care prevede, printre altele, că termenul maxim de plată nu poate fi mai mare de 60 de zile calendaristice, în prezent situându-se în medie la 120 de zile. În plus, o mai bună informare a companiilor, în special a IMM, cu privire la impactul negativ în economie al întârzierii în executarea obligațiilor de plată și la drepturile conferite de Legea nr. 72/2013, poate contribui la îmbunătățirea disciplinei la plată.

Pentru finanțarea operațiunilor zilnice, pe lângă apelarea într-o măsură ridicată la datorii comerciale, firmele mai utilizează într-o proporție semnificativă împrumuturile de la acționari și de la entitățile afiliate, acestea având o pondere în pasivul întreprinderilor de 12 la sută la finalul anului 2019 (206,6 miliarde lei).

C. Ponderea mare a firmelor cu risc climatic ridicat

Economia României se bazează în special pe sectoare economice energofage, ceea ce situează țara noastră între primele cinci state europene cu o intensitate ridicată a emisiilor de gaze cu efect de seră. Măsurile care ar putea contribui la creșterea eficienței energetice la nivelul țării ar putea fi îndreptate către: (i) promovarea eficienței energetice și a dezvoltării sectoarelor de servicii mai puțin intensive din punct de vedere al consumului de energie, sau (ii) politici în domeniul energiei, în special prin reducerea dependenței de combustibilii fosili.

D. Ponderea scăzută a sectoarelor cu nivel mare de tehnologie sau de cunoaștere

O altă vulnerabilitate a economiei românești este nivelul redus de aport tehnologic sau de cunoaștere. De asemenea, activitatea de cercetare-dezvoltare este foarte redusă. Cheltuielile cu cercetarea-dezvoltarea sau inovația reprezentau 0,5 la sută din PIB în anul 2018 (printre cele mai scăzute din UE). De asemenea, procesul de digitalizare a economiei este unul limitat. România este a treia cea mai puțin performantă țară din această perspectivă.

Riscurile generate de pandemia COVID-19 readuc în atenție necesitatea soluționării acestor probleme structurale pentru creșterea rezilienței economiei românești în situații de criză și facilita revenirea acesteia.